

Mottagare

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Ansökan från vårdcentralen Visborg om listningstak efter 2023

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar att:

- Avslå vårdcentralen Visborgs begäran om permanent listningstak.
- Bevilja vårdcentralen ett listningstak under 2024 med 6600 listade och 2025 med 7000 listade.
- Från och med 2026 ska vårdcentralen, såsom resterande vårdcentraler, erbjuda personer som önskar lista sig på vårdcentralen plats för detta.

Sammanfattning

Vårdcentralen Visborg har inkommit med begäran om permanent listningstak efter att nuvarande tak som gäller till och med årsskiftet 2023 upphör. Vårdcentralen har haft tillfälliga listningstak som beslutats vid olika tillfällen sedan 2010.

Vårdcentralens argument för ett permanent listningstak är svårighet att rekrytera läkare vilket påverkar arbetsmiljön och trångboddhet i lokalerna. Svårighet att rekrytera och trångboddhet i lokalerna gäller även samtliga av egenregins vårdcentraler. Men då hälso- och sjukvårdsförvaltningen har sistaansvar att säkerställa att alla gotlänningar som så önskar ska ha en vårdcentral att lista sig på, är inte listningstak vägen att gå.

Det beslut som hälso- och sjukvårdsnämnden har fattat angående riktvärde om 1100 listade patienter per specialisläkare är ett led i att förbättra arbetsmiljön för läkare i primärvården och att befrämja rekrytering av nya läkare.

Ett permanent listningstak strider mot intentionerna i Lagen om Vårdval för primärvård som utgår ifrån befolkningens möjlighet att välja utförare och där likabehandlingsprincipen är central. I §1 i Lagen om valfrihetssystem (2008:962) står följande: Med valfrihetssystem enligt denna lag avses ett förfarande där den enskilde har rätt att välja den leverantör som ska utföra tjänsten och som en upphandlande myndighet godkänt och tecknat kontrakt med.

En ny paragraf i hälso- och sjukvårdslagen anger att regionen får besluta om att begränsa antal listade hos utförare och att avslag får ges endast om det finns

särskilda skäl. Hälsa- och sjukvårdsförvaltningen anser att en utförare haft listningstak sedan 2010 kan anses som särskilda skäl och att konkurrensneutraliteten inom vårdvalet på Gotland åsidosätts.

Förvaltningens bedömning är att ett långsiktigt beslut bör fattas gällande listningstak för vårdcentralen, genom att avslå vårdcentralens begäran om permanent listningstak. Dock är förvaltningens bedömning också att ett upphävande av listningstaket direkt from 2024 kan vara svårt för vårdcentralen att hantera och att en omställningsperiod förmodligen är nödvändig. Därav föreslår förvaltningen ett höjt listningstak under två år, för att from 2026 tas bort helt.

Ärendebeskrivning

Vårdcentralen Visborg har sedan 2010 beviljats tillfälliga listningstak vid olika tillfällen, vilket inneburit att vårdcentralen har haft ett listningstak ända sedan dess. Historiken kring listningstaket för vårdcentralen ser ut enligt nedan: 2010-06-28 HSN §454 beslutade nämnden att ge vårdcentralen Visborg ett tillfälligt listningstak som räckte året ut. I beslutet framgår också att om vårdcentralen önskade ansöka om förlängt listningstak skulle en handlingsplan med lösning av situationen presenteras.

Någonstans under perioden har listningstaket förlängts (kan inte bitta det beslutet just nu men letar vidare)

2012-04-18 HSN §182 beslutade nämnden att ge vårdcentralen ett listningstak om 8600 listningspoäng fram till och med 2014-12-31.

2014-10-14 HSN §535 beslutade nämnden om att successivt upphäva listningstaket. Beslutet innebar att vårdcentralen beviljades ett höjt listningstak om 9000 poäng första halvåret och 9500 poäng andra halvåret 2015 och att listningstaket därefter upphörde.

2015-02-10 HSN §21 beslutade nämnden att återta beslutet från oktober 2014 och istället bevilja vårdcentralen ett listningstak med 400 poäng högre än 2014, dvs 9000 poäng. Beslutet beviljades till och med 2019-12-31.

2019-09-19 HSN §85 beslutade nämnden att återigen bevilja ansökan från vårdcentralen med 8600 poäng för perioden 2020-2023. Samtidigt beslutades att vårdcentralen skulle inkomma med en beskrivning om hur antalet listade kunde ökas.

Nuvarande tak är satt till 8815 poäng, ändringen från 8600 innebär inte fler listande utan är en effekt av att listningspoängen i olika åldersgrupper omdefinierades.

Vårdcentralen Visborg har nu inkommit med en begäran om ett permanent listningstak, i begäran har inte någon nivå på listningstaket definierats varför förvaltningen kan anta att begäran avser nuvarande nivå.

Som skäl anger vårdcentralen, liksom tidigare, svårighet att rekrytera läkare vilket påverkar arbetsmiljön för befintliga läkare och trångboddhet i lokalerna vid en utökad lista.

Antalet personer som står i kö för att lista sig på Vårdcentralen Visborg är för närvarande cirka 3 000 personer enligt vårdcentralens egen statistik. Hur många som fortfarande är aktuella för att lista sig på vårdcentralen vid ett upphävt listningstak är i dagsläget osäkert. Eftersom det är allmänt känt att kötiden till vårdcentralen är lång skulle ett upphävt listningstak sannolikt leda till en ytterligare ökad tillströmning utöver de som redan står i kö.

Principen att en vårdcentral ska kunna ta emot alla patienter som vill bli listade är central i vårdvalet. Att begränsa möjligheten att lista sig på en vårdcentral till den som har tålamodet att stå i kö strider mot lagstiftarens intentioner. Vid senaste beslutet om listningstak HSN 2019/426 beslutades också att ”vårdcentralen Visborg inom Praktikertjänst ska återkomma med en beskrivning av hur antalet listade kan ökas.” Någon sådan beskrivning har inte inkommit.

I hälso- och sjukvårdslagen kapitel 7 §3c står ”På begäran av en sådan utförare som avses i 3 a § första stycket får regionen besluta att begränsa det antal patienter som får vara listade hos utföraren. Regionen får avslå begäran helt eller delvis endast om det finns särskilda skäl. Lag (2022:273).” Denna lagtext är ny sedan 1 juli 2022 och strider mot intentionerna i Lagen om valfrihet inom primärvård.

I §1 i Lagen om valfrihetssystem (2008:962) står följande: Med valfrihetssystem enligt denna lag avses ett förfarande där den enskilde har rätt att välja den leverantör som ska utföra tjänsten och som en upphandlande myndighet godkänt och tecknat kontrakt med.

Förvaltningen anser att inom ramen för det beskrivna uppdraget för vårdcentraler på Gotland är det inte möjligt att en vårdcentral permanent har en särställning i form att få lov att begränsa antalet listade personer. Det faktum att vårdcentralen haft listningstak sedan 2010 utgör, om inte annat, särskilda skäl för att inte längre bevilja detta. I uppdraget till vårdcentralerna finns en likabehandlingsprincip vilket har åsidosatts sedan 2010 till förmån till vårdcentralen Visborg. Vid beslutet om listningstak har det vid flera tillfällen begärts handlingsplan från vårdcentralen för att öka kapaciteten, vilket inte presenterats.

Att driva en vårdcentral under premisserna att ständigt vara beroende av politiska beslut som medger avsteg från gällande regelverk är i grunden inte optimalt. Att det som var tänkt som ett tillfälligt beslut 2010 fortfarande gäller, genom att nya beslut fattats under årens lopp, är helt utanför det första beslutets intentioner.

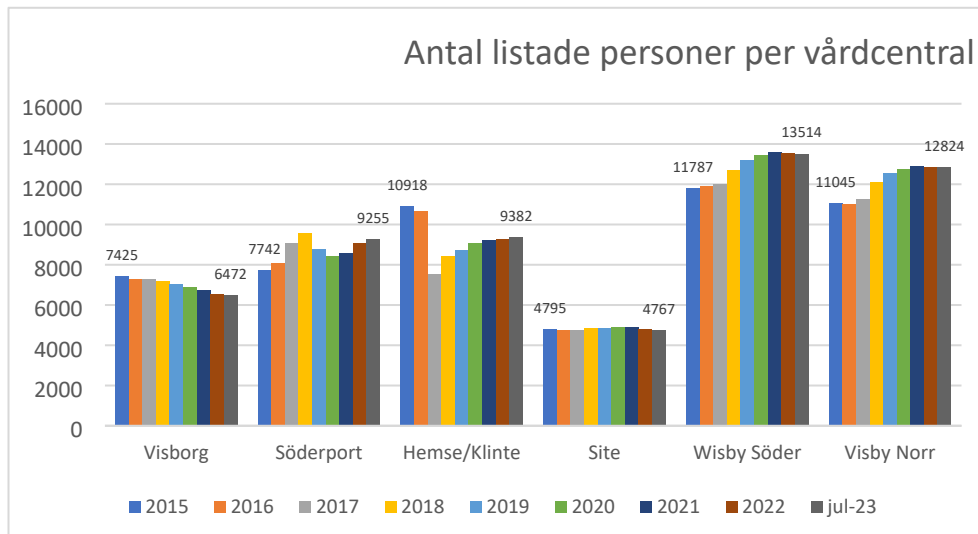
I dialogerna med vårdcentralen i samband med begäran om listningstak och beslut om densamma har farhågan funnits att vårdcentralen inte avser att

fortsätta bedriva verksamhet om inte begäran om listningstaket hörsammas. Om vårdcentralen Visborg skulle välja att avsluta verksamheten har hälso- och sjukvårdsnämnden sista handsansvaret och därmed en skyldighet att ta hand om vårdcentralens listade patienter. Därmed ger situationen med återkommande beslut kring listningstak även en osäkerhet för hälso- och sjukvårdsförvaltningen huruvida verksamheten vid vårdcentralen Visborg kommer att fortgå eller inte.

Att en vårdcentral har en verksamhet som under cirka 11 år har haft ett listningstak ställer likabehandlingsprincipen åt sidan, som är en stark grund i Lagen om Vårdval, LOV. Vårdcentralen har idag därmed inte rätt att erhålla efterhandskompensation i de fall egenregins vårdcentraler gör underskott, vilket den andra privata vårdcentralen Söderports vårdcentral har enligt nuvarande beslut från regionfullmäktige. Vårdcentralen Visborg får därmed ”betala” sitt avsteg från regelverket med undantag från rätten till efterhandskompensation. I en situation där egenregins vårdcentraler inte gör ekonomiskt underskott, eller där beslutet om efterhandskompensation utgår, såsom hälso- och sjukvårdsnämnden har beslutat att föreslå Regionfullmäktige, har vårdcentralen Visborg en ensidigt icke konkurrensneutral situation i jämförelse med de andra vårdcentralerna.

Det beslut som hälso- och sjukvårdsnämnden fattat angående riktvärde 1100 listade per specialist är ett sätt att främja både arbetsmiljö och rekryteringsmöjligheter för samtliga vårdcentraler.

Gotlands befolkning har under senare år växt. Vid genomgång av statistik är Vårdcentralen Visborg den enda vårdcentral som över tid minskar antalet listade på vårdcentralen. Eftersom listningstaket är baserat på listningspoäng och poängen ökar med ökande ålder så är vårdcentralens listningspoäng relativt konstant även om några personer lämnar vårdcentralen, vilket gör att antalet personer listade på vårdcentralen sakta minskar. Vårdcentralen Visborg är därmed inte med och delar på ansvaret för den ökande befolkningen på Gotland. Den största ökningen av antal listade har för närvarande Söderports vårdcentral. Antalet listade på vårdcentralerna framgår av nedanstående tabell.

Förvaltningen vill i detta sammanhang understryka att bedömningen är att vårdcentralen Visborg är en väl fungerande vårdcentral, med högt förtroende hos befolkningen, goda resultat i patientenkäter, god tillgänglighet och så vidare. Det finns ingen önskan från förvaltningen att vårdcentralen Visborg ska avsluta sin verksamhet utan tvärtom, att vårdcentralen ska vara med och ta ett större ansvar för Gotlands befolkning och primärvårdens utveckling och inte enbart för dagens patienter som är listade på vårdcentralen.

Bedömning

Förvaltningens bedömning är att ett permanent listningstak för Vårdcentralen Visborg är oförenligt med uppdraget ställt i Krav – och kvalitetsboken för vårdcentralerna på Gotland. Det är också oförenligt med intentionerna i Lagen om Vårdval för primärvård som utgår ifrån patienternas möjlighet att lista sig på den vårdcentral som man önskar. Det är också en ensidig konkurrensfördel för Vårdcentralen Visborg att med ett listningstak ha möjlighet att begränsa sin verksamhet till en nivå som man anser vara optimal, utan hänsyn tagen till befolkningens önskemål eller påverkan på andra vårdcentralers uppdrag.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Hälsa- och sjukvårdsförvaltningen daterad 2023-08-22
Ansökan om listningstak för Vårdcentralen Visborg inkom 2023-07-28

Hälsa- och sjukvårdsförvaltningen

Marie Loob
Hälsa- och sjukvårdsdirektör

Skickas till

Vårdcentralen Visborg